

מערת התאומים

עונה מומלצת: כל עונות השנה למעט החורף. **בעונת החורף (אמצע אוקטובר עד אפריל – הכניסה למערה אסורה!)**

התאמה: לכל המשפחה.

קושי מסלול: קל!

אורך מסלול: 2.5 ק"מ.

משך מסלול: כשעתיים וחצי.

מפה: מפת סימון שבילים מס' 9, "מבואות ירושלים".

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2011)

הגעה מהמרכז: נסיעה בכביש י-ם – תל-אביב (מס' 1) עד מחלף שער הגיא. פונים דרומה בכיוון מס' 38 לעבר בית שמש. מיד לאחר שחוצים את פסי הרכבת מגיעים לפנייה שמאלה לאזור התעשייה של בית שמש. פונים וממשיכים ישר. חולפים על פני הפנייה למחסיה וממשיכים לעבר מושב זנוח. כעבור קמת יותר משני קילומטרים מגיעים אל דרך עפר רחבה הפונה שמאלה, לעבר מערת התאומים. במקום סימון שבילים ירוק. פונים ונוסעים עד מגרש החניה.

* **ציוד נדרש:** נעלי הליכה עם סוליות טובות (רצפת המערה חלקה!), פנסים.

* **מסלול מעגלי, אין צורך בהקפצת רכבים.**

* **רצפת המערה חלקה מאד ופזורים בה בורות רבים לפיכך חשוב להקפיד על הליכה בשביל המסומן בלבד ולהשיג היטב על הקטנים שבנינו.**

* **בין אוקטובר לאפריל עטלפים רבים ישנים את שנת החורף שלהם במערה והכניסה אליה אסורה!**

ממגרש החניה ממשיכים רגלית בשביל ברור (סימון שבילים אדום) במעלה ערוץ נחל המערה. בקטע הראשון של הדרך יפה במיוחד לעקוב אחר מתארן המיוחד של שכבות הסלע. הרי יהודה נוצרו כתוצאה מהתרוממות גדולה. עם ההתרוממות התקמרו שכבות הסלע שהיו בעבר אופקיות. כיוון שהמסלול חולף בשוליו המערביים של הקמר ניכר כאן שיפוע תלול של שכבות סלע הגיר מערבה, אזור שבו הן נבלעות תחת סלע הקרטון הלבן, הבונה את אזור השפלה. את קו התפר בין שני סוגי הסלע (הניכר לא רק בגוון ובצורת הסלע, אלא גם בצורת הנוף הכללית – נוף הררי תלול ביהודה לעומת נוף גבעות רך בשפלה) רואים בבירור סביב הפניה לדרך העפר המובילה מהכיבש אל מגרש החניה.

לצד הנטייה העזה והציורית של שכבות הסלע המסלול מציע שפע של עצי חורש ים תיכוני טבעי הצומח ברצף לאורך חלקים גדולים של הנחל. כעבור קצת למעלה מקילומטר הליכה מגיעים אל מערת התאומים. פתחה הקטן, המטעה באשר לגודל החלל התת-קרקעי שנפער מאחוריו, קבוע בצדו הצפוני (שמאלי) של הערוץ. מוליכות אליו מספר מדרגות חצובות בסלע. מיד בכניסה למערה מכה בנכנסים גל אויר צונן ונעים. לאחר שמסתגלות העיניים לחשכה אי אפשר שלא להתפעל מהחלל העצום שמתגלה. זהו האולם הראשי של המערה. בדומה למערות אחרות שנוצרו בסלע הגיר גם מערה זו היא תוצאה של בליה קארסטית. במעמקי המערה ממתנינים תוצרים נוספים של המסת הסלע – אלו שמתגבשים מחדש: נטיפים וזקיפים. ציוצים עזים מושכים את תשומת הלב אל גומחות שונות בתקרה. הגומחות בתקרת המערה משמשות מעון למאות עטלפים מסוגים שונים, בעיקר עטלפי פירות אבל גם עטלפים אחרים שחלקם נמצאים בסכנת הכחדה (אתר על עטלפי ישראל:

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום ובתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

<http://www.wildisrael.com/batsofisrael/>. בגלל שהעטלפים עושים את שנת החורף שלהם במערה אסורה לחלוטין הכניסה אליה במהלך עונה זו. העטלפים, בדומה ליונקים אחרים, מעבירים את החורף בתרדמת. כל הפרעה גורמת להם להתעורר ולהפעיל את פעולת חילוף החומרים בגוף מבלי שיימצא להם מזון. התוצאה היא אחת – מוות, ולכן חשוב להקפיד על כך. יפה במיוחד להשקיף על פתח המערה עם חשכה. העטלפים יוצאים במאות מהפתח הצר. בכניסה למערה צומח עץ תאנה גדול. פרי התאנה אהוב במיוחד על העטלפים. בדרכם למערה הם מטילים את השלשלת שלא אחת מכילה זרעי תאנה. לזרעים קל יותר לנבוט בפתח המערה, מקום שבו נמצא לא רק אור אלא גם לחות. עצי תאנה הצומחים בפתחי מערות נפוצים למדי בארץ, בדרך כלל זוהי הסיבה. מהאולם הראשי של המערה יורד שביל מסודר, עם מדרגות ומעקה, אל מעמקי המערה. כשירדים בו מתגלים חללים נוספים, עמודים גדולים של נטיפים וזקיפים וגרם מדרגות נוסף שמוליך אל מעין תת קרקעי. מימיו נקווים אל ברכה מסותתת בסלע. לפי המסורת של ערביי המקום אישה עקרה שתתה ממימיהם וידלה תאומים, מכאן מקור שמה של המערה. אגדה מקומית נוספת מספרת על דרקון נורא שחי במערה ועשה שמות בעדרי הרועים. לפיכך לא העז איש להתקרב לכאן. אחד מבני הכפרים, חמדאן, התאהב בנערה שלא ניאותה לחיזוריו. כדי להוכיח לה את גודל אהבתו הבטיח בפומבי כי ייכנס למערה, ינעץ בירכתיה יתד וישוב אל אהובתו. למחרת היום יצא לדרך כשתושבי המקום מלווים אותו במבטים רווי דאגה. חמדאן נכנס למערה ללא חת, גישש את דרכו באפלה עד לירכתיה ושם כרע ברך כדי לנטוע את היתד. אולם, משהשלים מלאכתו ונפנה לקום גילה שהוא מרותק למקומו ללא יכולת לזוז. מרוב בעטה קפא במקומו ומת. רק לימים הסתבר שמחמת האפלה ששררה סביב נעץ את היתד באדמה דרך כנף מעילו. מסיבה זו קרוי העמוד הגדול ביותר במערה עמוד חמדאן. כשיוצאים מהמערה, אלא אם כן מעוניינים במסלול בן כמה קילומטרים במעלה נחל המערה, יש לשוב באותה דרך בה חזרה.

עודכן בתאריך 7.11.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון